

Bài 44. THỰC HÀNH : TÌM HIỂU ĐỊA PHƯƠNG

I. MỤC TIÊU CỦA BÀI HỌC

HS vận dụng kiến thức đã học của các môn Lịch sử, Địa lí để tìm hiểu một địa điểm ở địa phương, qua đó kiến thức của hai bộ môn được kết hợp lại để giải thích một hiện tượng, sự vật cụ thể của địa phương gắn gũi với HS.

HS nắm và vận dụng cách thức, quy trình, bước đi để tìm hiểu, nghiên cứu một địa điểm cụ thể cả về mặt lịch sử và địa lí nên vấn đề được phân tích toàn diện hơn, HS có hiểu biết sâu sắc hơn.

HS được rèn luyện kỹ năng điều tra, thu thập thông tin, vẽ sơ đồ, biểu đồ, phân tích thông tin, viết báo cáo, trình bày thông tin qua hoạt động thực tế với một nội dung xác định.

HS sẽ hiểu biết, gắn bó và yêu quê hương hơn khi được tiếp cận với một hiện tượng, sự kiện cụ thể ở địa phương, được phân tích chúng ở nhiều khía cạnh khác nhau và được thể hiện thái độ của mình đối với hiện tượng, sự vật đó.

II. NỘI DUNG VÀ CÁCH TIẾN HÀNH

Đây là bài thực hành phối hợp với môn Lịch sử để cùng triển khai nên GV hai môn cần trao đổi và thống nhất với nhau về địa điểm, nội dung, cách thức tiến hành, nhiệm vụ của mỗi GV tham gia hướng dẫn, chỉ đạo việc tìm hiểu, nghiên cứu thực địa. Nên bố trí cùng thời gian để đỡ phức tạp trong tổ chức, quản lí HS.

1. Công tác chuẩn bị

– Lựa chọn địa điểm :

GV tìm hiểu một số địa điểm như khu dân cư, kinh tế, di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh, khu du lịch..., giới thiệu với HS và cùng HS lựa chọn một trong những địa điểm đó có vị trí, quá trình xây dựng, phát triển gắn với lịch sử địa phương và ở gần nơi trường đóng để thuận tiện cho việc tổ chức cho HS đến tìm hiểu. Nên tránh những địa điểm gần sông hoặc nơi dễ xảy ra tai nạn.

– Chuẩn bị thông tin về địa điểm :

+ GV yêu cầu HS thu thập thông tin từ người thân, sách báo... về địa điểm đó (càng nhiều càng tốt).

+ GV xác định vị trí địa điểm được chọn trên bản đồ tỉnh (thành phố). Việc này cũng có thể giao cho HS tự thực hiện.

+ GV nên liên hệ với ban phụ huynh lớp hoặc người quản lí địa điểm để mời báo cáo về lịch sử và hiện trạng của địa điểm và xin phép cho HS đến thăm quan, tìm hiểu ; cần nêu rõ yêu cầu về nội dung và thời gian HS đến thăm quan.

+ Chuẩn bị đồ dùng học tập : thước dây, địa bàn, giấy, bút chì, bút mực, thước kẻ, dây thừng nhỏ (dùng trong trường hợp địa điểm nghiên cứu có diện tích lớn cần đo chiều dài, rộng).

– Phổ biến cho HS :

+ Tên và vị trí địa điểm sẽ nghiên cứu, tìm hiểu,

+ Mục đích nghiên cứu, tìm hiểu địa điểm.

+ Giao nhiệm vụ cho HS : xác định vị trí trên thực địa, quan sát, nhận xét và ghi chép các đặc điểm của địa điểm (diện tích, hình dạng, tuổi, cảnh quan chung, cấu trúc...), các hoạt động đang diễn ra tại địa điểm đó ; vai trò,

ý nghĩa của nó đối với đời sống dân cư trong địa phương ; nêu suy nghĩ của mình đối với địa điểm đó.

- + Phổ biến rõ ràng, rành mạch nội quy khi đi đường và làm việc tại địa điểm để tránh xảy ra tai nạn (chú ý những yêu cầu về an toàn giao thông, quy định về trật tự vệ sinh, bảo vệ môi trường sạch, đẹp...).
- + Phổ biến thời gian bắt đầu và kết thúc công việc, nơi tập trung, tuyến đường đi (nên cho HS quay về trường rồi giải tán).
- + Sau khi trình bày những yêu cầu chung, GV có thể chia HS thành những nhóm nhỏ và phân công từng nhóm hoàn thành một công việc nhất định trong số những công việc trên, đảm bảo mọi công việc đều được thực hiện đầy đủ. Mỗi nhóm cần có một nhóm trưởng chỉ đạo công việc chung của nhóm theo sự phân công của GV, hai thư kí có trách nhiệm ghi chép, vẽ sơ đồ, bảo quản những tư liệu chung của cả nhóm.

2. Tổ chức hoạt động của HS ngoài thực địa

– Sau khi HS đã tập kết tại địa điểm, cho HS *nghe báo cáo viên* trình bày khái quát về địa điểm, chú ý những yếu tố lịch sử. GV nên nhắc lại một số điểm chính như năm hình thành, các bước phát triển, đặc điểm cấu trúc lớn, ý nghĩa.

HS làm việc theo sự phân công :

- + Nhóm trưởng : nhắc lại công việc từng người phải thực hiện, tham gia đồng thời giám sát, nhắc nhở việc thực hiện của các bạn trong nhóm đảm bảo đủ công việc, đúng giờ quy định.
- + Thư kí ghi chép các kết quả quan sát, tìm hiểu được ; Vẽ sơ đồ địa điểm và chọn kí hiệu để diễn các sự vật vào sơ đồ theo sự thống nhất trong nhóm.
- + Các HS khác trong nhóm làm nhiệm vụ đo, quan sát, mô tả, tìm hiểu, bàn bạc để giải thích... và cung cấp thông tin cho thư kí.

3. Hoàn thiện báo cáo và trình bày tại lớp

– Nhóm dựa vào sự phân công, đặt tên cho phần báo cáo (về vị trí, quy mô, cảnh quan, về lịch sử phát triển, về hoạt động...).

– Từng nhóm hoàn thành báo cáo theo đề cương hướng dẫn trong SGK, chú ý nêu được các việc đã làm, sản phẩm, các kết quả thu được bao gồm cả những giải thích liên quan đến địa điểm đó, suy nghĩ của HS về địa điểm được nghiên cứu, tìm hiểu.

– Các nhóm nhận xét kết quả của mình và của bạn, so sánh và đánh giá. GV nhận xét và đánh giá từng báo cáo và tổng hợp các báo cáo để HS có một cái nhìn đầy đủ về địa điểm được nghiên cứu, tìm hiểu.